

**GŁOSA DO WYROKU
NACZELNEGO SĄDU ADMINISTRACYJNEGO
Z DNIA 25 MAJA 2022 R.,
SYGN. AKT III OSK 2273/21**

DARIUSZ WALENCIK*

DOI: 10.26399/iusnovum.v17.1.2023.8/d.walencik

STRESZCZENIE

Głosowany wyrok dotyczy dwóch istotnych zagadnień związanych ze stosowaniem przez jednostki organizacyjne Kościoła katolickiego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej autonomicznych, szczegółowych zasad ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem ich danych. Pierwsze odnosi się do możliwości dalszego stosowania tychże autonomicznych, szczegółowych zasad po wejściu w życie RODO. Drugie – zdolności powołania i statusu niezależnego odrębnego organu nadzorczego – Kościelnego Inspektora Ochrony Danych. Aprobując stanowisko zawarte w wyroku NSA, w głosie przedstawiono argumenty przemawiające za tym, że w momencie wejścia w życie RODO w Kościele katolickim istniała regulacja dotycząca przetwarzania danych osobowych, zawarta przede wszystkim w normach Kodeksu Prawa Kanonicznego z 1983 r., którą Kościół katolicki w terminie określonym w art. 91 ust. 1 RODO dostosował do przepisów tego aktu prawnego. Ponadto tryb działania, sposób powołania lub odwołania Kościelnego Inspektora Ochrony Danych nie muszą mieć podstaw wynikających z prawa powszechnie obowiązującego i mogą wynikać z prawa wewnętrznego Kościoła katolickiego pod warunkiem, że zostaną zachowane wymogi określone w rozdziale VI RODO, czyli: niezależność, spełnianie ogólnych warunków dotyczących organów ochrony danych, zachowanie tajemnicy, wykonywanie zadań i realizowanie uprawnień określonych w RODO (odpowiednie kompetencje). Argumentacja ta znajduje swe źródło w gwarantowanej przez przepisy Konstytucji RP zasadzie autonomii i niezależności kościołów i innych związków wyznaniowych. Potwierdza to również motyw 165 Preambuły RODO,

---

* dr hab., prof. UO, Kierownik Zespołu Badawczego Law and Religion, Instytut Nauk Prawnych, Uniwersytet Opolski (Polska), e-mail: dwalencik@uni.opole.pl, ORCID 0000-0002-1027-3980

zgodnie z którym rozporządzenie o ochronie danych szanuje status przyznany kościołom oraz związkom lub wspólnotom wyznaniowym na mocy prawa konstytucyjnego obowiązującego w państwach członkowskich i nie narusza tego statusu – jak uznano w art. 17 TFUE.

Słowa kluczowe: ochrona danych, Kościół katolicki, GDPR (RODO), autonomiczne, szczegółowe zasady ochrony danych

GLOSS ON THE RULING OF THE SUPREME ADMINISTRATIVE COURT OF 25 MAY 2022, CASE REFERENCE NUMBER III OSK 2273/21

ABSTRACT

The glossed ruling covers two key issues concerning the application of the autonomous and comprehensive rules of the protection of natural persons with regard to the processing of personal data applied by organisational units of the Catholic Church in the territory of the Republic of Poland. The first issue concerns the possibility of further application of these autonomous, comprehensive rules after the GDPR came into force. The second issue concerns the ability to designate and grant a legal status to an independent separate supervisory authority: the Ecclesiastical Data Protection Officer. Approving the stance presented in the ruling of the Supreme Administrative Court, the gloss presents arguments confirming the fact that when the GDPR came into force, a regulation concerning the processing of personal data existed in the Catholic Church (it was primarily contained in the standards of the Code of Canon Law of 1983), which the Catholic Church, by the time specified in Article 91 (1) GDPR, harmonised with the provisions of that legal act. Moreover, the mode of operation, the manner of designating or dismissing the Ecclesiastical Data Protection Officer does not have to be derived from the universally binding law. It may arise from the internal law of the Catholic Church, provided that the requirements laid down in Chapter VI GDPR, i.e. independence, fulfilment of general conditions concerning data protection supervisory authorities, secrecy, performance of tasks and exercise of the powers laid down in the GDPR (relevant competences), are met. This argument originates from the principle of autonomy and independence of churches and other religious organisations, guaranteed by the provisions of the Constitution of the Republic of Poland. The reasoning is also confirmed in Recital 165 to the GDPR Preamble, according to which "This Regulation does not prejudice the status under the constitutional law of churches and associations or religious communities in the Member States, as recognised in Article 17 TFEU".

Keywords: data protection, Catholic Church, GDPR, autonomous and comprehensive rules of data protection

TEZY

- 1) W momencie wejścia w życie RODO w Kościele katolickim istniała regulacja dotycząca przetwarzania danych osobowych, przede wszystkim w Kodeksie Prawa Kanonicznego z 1983 r., którą Kościół katolicki w terminie określonym w art. 91 ust. 1 RODO dostosował do przepisów wynikających z RODO.
- 2) Tryb działania, sposób powołania lub odwołania Kościelnego Inspektora Ochrony Danych nie muszą mieć podstaw wynikających z prawa powszechnie obowiązującego i mogą wynikać z prawa wewnętrznego Kościoła katolickiego,

pod warunkiem zachowania wymogów rozdziału VI, a więc również art. 54 RODO¹.

Naczelny Sąd Administracyjny, po rozpoznaniu w dniu 25 maja 2022 r. na posiedzeniu niejawnym w Izbie Ogólnoadministracyjnej skargi kasacyjnej od wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 9 września 2019 r., sygn. akt II SA/Wa 865/19², w sprawie skargi na postanowienie Prezesa Urzędu Ochrony Danych z marca 2019 r. w przedmiocie odmowy wszczęcia postępowania, oddalił skargę kasacyjną. W głosowanym wyroku NSA odniósł się do dwóch kwestii. Pierwsza dotyczyła momentu wejścia w życie przepisów RODO³ i związanej z nim możliwości stosowania przez jednostki organizacyjne Kościoła katolickiego w Polsce autonomicznych, szczegółowych zasad ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem ich danych. Druga – zdolności powołania i statusu niezależnego odrębnego organu nadzorczego – Kościelnego Inspektora Ochrony Danych. Rozstrzygnięcia obu zagadnień w głosowanym wyroku NSA dokonał w sposób prawidłowy i zasługujący w pełni na aprobatę.

Odnosząc się do pierwszego zagadnienia, wskazać należy, że zgodnie z art. 91 ust. 1 RODO: „jeżeli w państwie członkowskim w momencie wejścia niniejszego rozporządzenia w życie kościoły i związki lub wspólnoty wyznaniowe stosują szczegółowe zasady ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem, zasady takie mogą być nadal stosowane, pod warunkiem że zostaną dostosowane do niniejszego rozporządzenia”. W cytowanym przepisie istotne znaczenie mają moment wejścia w życie RODO oraz stosowanie w tymże momencie przez kościoły, związki lub wspólnoty wyznaniowe szczegółowych zasad ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem ich danych. Przepisy te należy interpretować w kontekście motywu 165 Preambuły i art. 9 ust. 2 lit. d RODO. Zgodnie z motywem 165 Preambuły: „Niniejsze rozporządzenie nie narusza statusu⁴ przyznanego kościołom oraz związkom lub wspólnotom wyznaniowym na mocy prawa konstytucyjnego obowiązującego w państwach członkowskich i nie narusza tego statusu – jak uznano w art. 17 TFUE”. Przepis art. 9 ust. 2 lit d RODO stanowi natomiast, że nie zabrania się przetwarzania szczególnych kategorii danych osobowych⁵, o ile:

przetwarzania dokonuje się w ramach uprawnionej działalności prowadzonej z zachowaniem odpowiednich zabezpieczeń przez fundację, stowarzyszenie lub inny niezarobkowy podmiot o celach politycznych, światopoglądowych, religijnych lub związkowych, pod warunkiem że przetwarzanie dotyczy wyłącznie członków lub byłych członków tego pod-

---

¹ Tekst wyroku opublikowano m.in. w Lex nr 3347701.

² Lex nr 2769411.

³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), Dz. Urz. UE L 119 z 4.05.2016 r., s. 1.

⁴ W art. 17 TFUE użyto jednak innego sformułowania, mianowicie, że „Unia szanuje status”.

⁵ Do tej kategorii należą dane ujawniające pochodzenie rasowe lub etniczne, poglądy polityczne, przekonania religijne lub światopoglądowe, przynależność do związków zawodowych oraz dane genetyczne, dane biometryczne pozwalające jednoznacznie zidentyfikować osobę fizyczną, dane dotyczące zdrowia, seksualności lub orientacji seksualnej danej osoby.

miotu lub osób utrzymujących z nim stałe kontakty w związku z jego celami oraz że dane osobowe nie są ujawniane poza tym podmiotem bez zgody osób, których dane dotyczą.

Literalna wykładnia przepisu art. 91 ust. 1 RODO prowadzi do wniosku, że jeśli w dacie wejścia w życie RODO, czyli 24 maja 2016 r., w danym kościele, związku lub wspólnocie wyznaniowej nie było szczegółowych zasad ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem ich danych, to aktualnie nie mają one możliwości powoływania się na nie i modyfikowania zasad wynikających z RODO⁶. Tym samym kościoły, związki lub wspólnoty wyznaniowe, które takich zasad nie stosowały w momencie wejścia w życie RODO, bezpośrednio podlegają przepisom RODO⁷. Dotyczy to także kościołów, związków lub wspólnot wyznaniowych, które formalnie powstały po tej dacie. W doktrynie prezentowany jest również pogląd przeciwny, a mianowicie że ograniczenia czasowe, o których mowa w art. 91 ust. 1 RODO, stanowią jedynie potwierdzenie *status quo* kościołów, związków lub wspólnot wyznaniowych oraz dyrektywę oczekiwanych zmian. Co z kolei prowadzi do wniosku, że nie powinno się ich pozbawiać prawa kształtowania swojego prawa wewnętrznego. W myśl tego poglądu nawet termin rozpoczęcia stosowania unijnego rozporządzenia (25 maja 2018 r.) nie może stanowić ostatecznego terminu dla dostosowania prawa wewnętrznego danego kościoła, związku lub wspólnoty wyznaniowej do przepisów RODO. Stanowiłyby to bowiem pogwałcenie art. 20 i 21 Karty Praw Podstawowych⁸, dotyczących równości wobec prawa i zakazu dyskryminacji⁹. Ponadto gdyby termin stosowania RODO miał być terminem zawitym, to prowadziłoby to do bezwzględnej dyskryminacji związków wyznaniowych, które powstaną w przyszłości. Uwzględniając wykładnię systemową przywołanych przepisów, należy zgodzić się z powyższą interpretacją¹⁰, warto jednakże zauważyć, że

⁶ M. Sakowska-Baryła, *Komentarz do art. 91*, w: M. Sakowska-Baryła (red.), *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych. Komentarz*, Warszawa 2018, dostęp przez Legalis, nb. 3.

⁷ N. Zawadzka, *Komentarz do art. 91*, w: E. Bielak-Jomaa, D. Lubasz (red.), *RODO. Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, Warszawa 2018, dostęp przez Lex, pkt 3 i 6; P. Fajgielski, *Komentarz do art. 91 RODO*, w: idem, *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz*, Warszawa 2021, dostęp przez Lex, pkt 5 i 11–13; P. Litwiński, *Komentarz do art. 91*, w: P. Litwiński (red.), *Rozporządzenie UE w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i swobodnym przepływem takich danych. Komentarz*, Warszawa 2021, dostęp przez Legalis, nb. 2.

⁸ Dz. Urz. UE C 202 z 7.06.2016 r., s. 1.

⁹ M. Hucal, *Reforma ochrony danych osobowych w Kościołach mniejszościowych w Polsce: projekt regulacji wewnętrznych i wspólnego organu nadzoru*, w: T.J. Zieliński, M. Hucal (red.), *Prawo do prywatności w kościołach i innych związkach wyznaniowych*, Warszawa 2019, s. 53–55.

¹⁰ Wzmocnia ją fakt, że zgodnie z informacją dostępną na stronie UODO (<https://www.uodo.gov.pl/pl/138/721>; dostęp: 12.08.2022), wśród kościołów i innych związków wyznaniowych, które poinformowały prezesa Urzędu Ochrony Danych Osobowych bezpośrednio lub za pośrednictwem rządu RP o stosowaniu autonomicznych, szczegółowych regulacji o ochronie danych osobowych, jest Ewangeliczny Kościół Metodystyczny w Rzeczypospolitej Polskiej z siedzibą w Krakowie (nr wpisu 185), który formalny status kościoła w Rzeczypospolitej Polskiej uzyskał po wejściu w życie RODO. Informatyczny rejestr kościołów i innych związków wyznaniowych działa na podstawie Ustawy z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 1153) oraz rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 31 marca 1999 r. w sprawie rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych (Dz.U. nr 38, poz. 374). Aktualnie (na dzień 12 sierpnia 2022 r.) wpisanym jest do

dopóki dany kościół, związek lub wspólnota wyznaniowa nie wypełnią warunków wymaganych przez RODO, a więc nie zostaną ustanowione w jego prawie wewnętrznym autonomiczne, szczegółowe zasady ochrony danych osobowych odpowiadające wymogom RODO, dopóty stosowane będą wprost przepisy RODO. Ponadto jeżeli kościoły, związki lub wspólnoty wyznaniowe, które wprawdzie stosują autonomiczne, szczegółowe zasady ochrony danych osobowych, ale prowadzą obok działalności statutowej (religijnej), czyli tej „w swoim zakresie” i regulowanej co do zasady prawem wewnętrznym, również działalność normowaną przepisami prawa państwa członkowskiego i/lub unijnego (np. działalność kulturalną, oświatową, z zakresu pomocy społecznej), to do tej działalności również stosuje się bezpośrednio przepisy RODO. Dotyczy to np. przetwarzania danych przez prowadzone przez kościoły, związki lub wspólnoty wyznaniowe szkoły działające na prawach szkół publicznych, czy przez podmioty mające status organizacji pożytku publicznego – domy pomocy społecznej, zakłady opiekuńczo-lecznicze itp. Analogicznie, gdy wskazane podmioty przetwarzają dane w ramach prowadzonej działalności gospodarczej.

W ocenie strony skarżącej nastąpiło naruszenie prawa materialnego, m.in. art. 91 ust. 1 w zw. z art. 99 ust. 1 i 2 RODO, poprzez błędną jego wykładnię, polegającą na przyjęciu, że momentem wejścia RODO w życie jest data określona w art. 99 ust. 2 RODO, tj. 25 maja 2018 r., podczas gdy przepis art. 91 ust. 1 RODO jednoznacznie odwołuje się do definicji legalnej pojęcia „wejścia w życie”. Zgodnie zaś z art. 99 ust. 1 RODO ten akt prawny wszedł w życie w dniu 24 maja 2016 r. W konsekwencji błąd ten doprowadził do nieuprawnionego przyjęcia przez WSA w Warszawie, że Kościół katolicki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej spełnił przesłankę czasową, wymaganą do tego, aby nadal miał możliwość stosowania autonomicznych, szczegółowych zasad ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem ich danych. Co więcej, zdaniem skarżącego w chwili wejścia w życie RODO w Kościele katolickim takich szczegółowych zasad w ogóle nie było, a co za tym idzie – nie można ich było dostosować do przepisów RODO. Tym samym Kościół katolicki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej nie wywiązał się z dyspozycji wyrażonej w art. 91 ust. 1 RODO i o dwa lata spóźnił się z wprowadzeniem wewnętrznych przepisów. Dlatego też przyjęte regulacje wewnętrzne nie mają żadnego znaczenia, a jednostki organizacyjne Kościoła katolickiego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej podlegają w związku z tym ogólnym zasadom wyrażonym w RODO.

W wyroku NSA słusznie jednak zauważył, że wbrew ocenie strony skarżącej:

przed dniem wejścia w życie RODO w Kościele katolickim obowiązywały w zakresie ochrony danych osobowych pewne reguły, jak chociażby w kwestii prowadzenia ksiąg parafialnych, gdzie z wykorzystaniem danych osobowych odnotowywano fakty udzielenia sakramentu chrztu, zawarcia małżeństwa czy śmierci członków danej wspólnoty religijnej (...). Bez znaczenia jest przy tym, czy było to efektem stosowania reguł skodyfikowanych, czy też powszechnie przyjętego prawa zwyczajowego, bowiem żadne rygory co do charakteru źródeł prawa nie zostały zakreślone w art. 91 ust. 1 RODO. Tym niemniej

---

niego 171 kościołów i innych związków wyznaniowych, <https://www.gov.pl/web/mswia/rejestr-kościolow-i-innych-związkow-wyznaniowych> (dostęp: 12.08.2022). Po wejściu w życie RODO wpisano do niego kolejnych 7 kościołów i innych związków wyznaniowych.

zauważyć trzeba, że podstawą tych zasad były normy zawarte w prawie kanonicznym, w tym przepisy dotyczące ochrony prywatności i intymności, zawarte w Kodeksie Prawa Kanonicznego¹¹ (zwłaszcza w kanonie 220).

Należy podkreślić, że KPK oprócz wspomnianego kan. 220 zawiera wiele innych norm prawnych, odnoszących się do przetwarzania danych osobowych. I tak w kan. 482–491 i kan. 535 prawodawca kościelny zobowiązuje każdą parafię do prowadzenia ksiąg parafialnych, zgodnie z przepisami Konferencji Biskupów i biskupa diecezjalnego, oraz zobowiązuje proboszcza do ich właściwego sporządzania i przechowywania, a także nakłada obowiązek posiadania archiwum przez kurie diecezjalne i parafie, a także normuje zasady ich prowadzenia. W kan. 1067 i 1069, dotyczących kanonicznego przygotowania do małżeństwa, określa zasady przekazywania informacji o okolicznościach mających znaczenie dla możliwości jego zawarcia. Warto wskazać także na pozakodeksowe dokumenty kościelne (o różnej randze i walorze prawnym oraz szczegółowym przedmiocie regulacji), które w praktyce tworzyły i tworzą autonomiczny system ochrony danych osobowych stosowany w Kościele katolickim na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej. Przykładowo normy motu proprio *La cura vigilantissima* z dnia 21 marca 2005 r.¹², przepisy Konferencji Episkopatu Polski o prowadzeniu ksiąg parafialnych: ochrzczonych, bierzmowanych, małżeństw i zmarłych, oraz księgi stanu dusz z dnia 26 października 1947 r.¹³, instrukcję opracowaną przez Generalnego Inspektora Ochrony Danych Osobowych oraz Sekretariat Konferencji Episkopatu Polski z dnia 23 września 2009 r. „Ochrona danych osobowych w działalności Kościoła katolickiego w Polsce”¹⁴, czy dekret ogólny Konferencji Episkopatu Polski w sprawie wystąpień z Kościoła oraz powrotu do wspólnoty Kościoła z dnia 7 października 2015 r.¹⁵

Zgodnie z analizowanym przepisem RODO nie istnieje wymóg, aby szczegółowe zasady ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem ich danych były zawarte w jednym akcie prawnym. Trafne są w tej kwestii spostrzeżenia Pawła Fajgielskiego:

---

¹¹ *Codex Iuris Canonici* auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatus, 25.01.1983, „Acta Apostolicae Sedis” (dalej jako AAS) 75(1983) pars 2, s. 1–317; tekst łacińsko-polski: *Kodeks prawa kanonicznego*, przekład zatwierdzony przez Konferencję Episkopatu Polski, Poznań 1984 (dalej jako KPK). Ze względów praktycznych dla przejrzystości wywodu pomijamy odniesienia do prawa kanonicznego katolickich Kościołów wschodnich.

¹² AAS 97(2005), s. 353–376.

¹³ Tekst w: J. Baron, F. Bączkiewicz, W. Stawinoga, *Prawo kanoniczne. Podręcznik dla duchowieństwa*, t. 2, Opole 1958, s. 597–604. Przepisy te obowiązują od 1 stycznia 1948 r.

¹⁴ https://giodo.gov.pl/data/filemanager_pl/wsp_krajowa/KEP.pdf (dostęp: 12.08.2022).

¹⁵ „Akta Konferencji Episkopatu Polski” 2007, nr 27, s. 101–104. Dekret obowiązuje od 19 lutego 2016 r. Zob. także P. Majer, *Ochrona prywatności w kanonicznym porządku prawnym*, w: P. Majer (red.), *Ochrona danych osobowych i prawo do prywatności w Kościele*, Kraków 2002, s. 83–123; W. Kacprzyk, *Prawo do prywatności w prawie kanonicznym i w prawie polskim. Studium prawnoporównawcze*, Lublin 2008; P. Skonieczny, *Pojęcie dobrego imienia (bona fama) w Kodeksie prawa kanonicznego z 1983 r. Jana Pawła II na podstawie kan. 220*, „Prawo Kanoniczne” 2009, nr 1–2, s. 59–84; J. Gręźlikowski, *Realizacja prawa do dobrego imienia i ochrony własnej intymności w Kościele (kan. 220 KPK) w świetle ustawy i instrukcji o ochronie danych osobowych*, „Teologia i Człowiek” 2012, s. 229–255; M. Czelny, *Prawo do prywatności w ustawodawstwie Kościoła katolickiego*, w: T.J. Zieliński, M. Hucal (red.), *Prawo do prywatności w kościołach i innych związkach wyznaniowych...*, op. cit., s. 373–400.

Użyte w komentowanym przepisie sformułowanie „szczegółowe zasady” nie oznacza, że kościół czy związek lub wspólnota wyznaniowa muszą posiadać jednolitą, całościową regulację wewnętrzną (jeden akt normatywny prawa wewnętrznego danego kościoła lub związku), który reguluje problematykę ochrony danych osobowych w tym kościele czy związku, ale że posiadają własne regulacje, z których wynikają szczegółowe zasady ochrony osób z związku z przetwarzaniem danych i stosują te zasady. Warunkiem umożliwiającym dalsze stosowanie zasad jest ich dostosowanie do przepisów komentowanego rozporządzenia¹⁶.

Z przepisu tego nie wynika także, aby te szczegółowe zasady musiały być określone w przepisach państwa członkowskiego, choć taka możliwość istnieje. Jak słusznie zauważa Marlena Sakowska-Baryła, adresatami regulacji zawartej w omawianym przepisie „pozostaje w pierwszej kolejności prawodawca krajowy, ale także odpowiednie organy kościołów i związków wyznaniowych, w których kompetencji pozostaje kwestia dokonania stosownych unormowań wewnętrznych w taki sposób, aby dostosować przyjęte rozwiązania do wymogów wynikających z RODO”¹⁷. Dwuletni okres pomiędzy wejściem w życie RODO (24 maja 2016 r.) a rozpoczęciem jego stosowania (25 maja 2018 r.) miał służyć dostosowaniu przepisów państw członkowskich, ale i przepisów prawa wewnętrznego kościołów, związków lub wspólnot wyznaniowych do nowych regulacji unijnych, a także umożliwić administratorom danych i podmiotom przetwarzającym, przygotowanie się do realizacji nowych obowiązków¹⁸. Z tego też względu bezzasadna jest argumentacja skargi kasacyjnej nawiązująca do art. 99 RODO, który w ust. 1 wskazuje moment wejścia w życie tegoż rozporządzenia (24 maja 2016 r.), zaś w ust. 2 moment, od którego jest ono stosowane, tj. od dnia 25 maja 2018 r. Jak wskazano, w chwili wejścia w życie RODO w Kościele katolickim istniało wiele regulacji dotyczących przetwarzania danych osobowych, przede wszystkim zawartych w KPK. Tym samym warunek istnienia autonomicznych, szczegółowych zasad ochrony danych osobowych w Kościele katolickim – przed wejściem w życie RODO – został spełniony¹⁹.

Dalsze stosowanie przez kościoły, związki lub wspólnoty wyznaniowe autonomicznych, szczegółowych zasad ochrony danych, które w momencie wejścia w życie RODO takie zasady stosowały, jest uwarunkowane ich dostosowaniem do przepisów RODO. Oznacza to, że niezależnie od ustaleń konstytucyjnych lub traktatowych (konkordat), w odniesieniu do takich kościołów, związków lub wspólnot wyznaniowych, państwa członkowskie mają obowiązek, wynikający z prawa UE,

¹⁶ P. Fajgielski, *Komentarz do art. 91 RODO...*, op. cit., pkt 5.

¹⁷ M. Sakowska-Baryła, *Komentarz do art. 91...*, op. cit., nb. 2.

¹⁸ Szerzej na ten temat zob. M. Hucal, *Szczegółowe lub kompleksowe zasady ochrony danych osobowych stosowane przed wejściem w życie RODO na przykładzie Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP*, „*Studia z Prawa Wyznaniowego*” 2019, t. 22, s. 255–288; D. Walencik, *Dekret ogólny Konferencji Episkopatu Polski w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele katolickim*, w: T.J. Zieliński, M. Hucal (red.), *Prawo do prywatności w kościołach i innych związkach wyznaniowych...*, op. cit., s. 15–48; A. Filak, *Nowe regulacje ochrony danych osobowych w Kościele Ewangelicko-Augsburskim w RP*, w: T.J. Zieliński, M. Hucal (red.), *Prawo do prywatności w kościołach i innych związkach wyznaniowych...*, op. cit., s. 117–142.

¹⁹ Tak też P. Fajgielski, *Komentarz do art. 91 RODO...*, op. cit., pkt 5; P. Litwiński, *Komentarz do art. 91...*, op. cit., nb. 4. Odosobniony, przeciwny pogląd w tej kwestii wyraża N. Zawadzka, *Komentarz do art. 91...*, op. cit., nb. 3.

zapewnić, by szczegółowe zasady ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem ich danych przez te podmioty były rzeczywiście wprowadzone w życie zgodnie z RODO. Tymczasem ani nie został stworzony żaden mechanizm weryfikowania tej zgodności, ani nie wskazano podmiotu, który miałaby tego dokonać.

Zdaniem Pawła Litwińskiego:

zakres takiego dostosowania powinien obejmować całość przepisów RODO, nie istnieje bowiem żaden przepis ograniczający zakres zgodności zasad z przepisami RODO. Co istotne, dopuszcza się istnienie pewnych różnic w stosunku do przepisów RODO, które jednak nie mogą być istotne. (...) Oczekiwanie w tym przypadku zapewnienia pełnej zgodności z przepisami RODO (...) wskazywałoby na sprzeczność pomiędzy poszanowaniem statusu przyznanego kościołom oraz związkom lub wspólnotom wyznaniowym na mocy prawa konstytucyjnego obowiązującego w państwach członkowskich a podporządkowaniem ich przepisom RODO (...). Jeżeli bowiem przyjąć poszanowanie statusu kościołów, związków i wspólnot, nie można by mówić o jakimkolwiek dostosowaniu zasad do przepisów RODO²⁰.

Niewątpliwie nowe przepisy unijne wymusiły stosowanie podwyższonych standardów ochrony danych, a w szczególności bezpieczeństwa danych. Kościoł, związek lub wspólnota wyznaniowa nie mają bowiem prawa do takiego przetwarzania danych, które wykracza poza ogólny cel przetwarzania, bądź też służy temu celowi, ale przy wykorzystaniu tych danych w sposób nieproporcjonalny (nadmierny). Nie ulega też wątpliwości, że przepisy dotyczące ochrony danych w kościołach, związkach lub wspólnotach wyznaniowych nie cieszą się absolutną autonomią prawną – i podobnie jak przepisy dotyczące ochrony danych w innych podmiotach (stowarzyszeniach, fundacjach, związkach zawodowych), muszą zasadniczo odpowiadać zasadom zawartym w RODO. Warto zwrócić uwagę, że w omawianym przepisie RODO jest mowa o „szczegółowych zasadach” (*comprehensive regulation*), czyli zasadach dogłębnych, zupełnych, całkowitych, kompletnych, precyzyjnych, będących kompleksową alternatywą dla RODO, ale zarazem do niego dostosowanych. Zasadach, które doprecyzowują ogólne reguły wyrażone w przepisach RODO, ale ustanawiają też wyjątki, uwzględniające specyfikę kościoła, związku lub wspólnoty wyznaniowej. Nie chodzi zatem o zapewnienie pełnej zgodności z postanowieniami unijnego rozporządzenia, ale o ustanowienie autonomicznych, szczegółowych zasad, przy zapewnieniu ochrony danych w ogólnych obszarach zakreślonych przez RODO. Jak słusznie konstatuje NSA:

O ile celem prawodawcy [kościelnego – przyp. D.W.] byłoby zapewnienie pełnej zgodności, ustanowienie w RODO danej regulacji szczególnej nie znajdowałoby logicznego uzasadnienia. Kościoły i związki wyznaniowe podlegają bowiem – co do zasady – prawu powszechnie obowiązującemu. (...) Jak można wnosić z treści art. 91 RODO, prawodawca unijny zamierzał jednak uwzględnić specyfikę przetwarzania danych osobowych, pozostających w związku praktykami religijnymi i nauczaniem dogmatycznym kościołów

---

²⁰ P. Litwiński, *Komentarz do art. 91...*, op. cit., nb. 3. Zob. też P. Fajgielski, *Komentarz do art. 91 RODO...*, op. cit., pkt 6; M. Sakowska-Baryła, *Komentarz do art. 91...*, op. cit., nb. 1; K. Morawska, *Rola oraz status prawny motywów preambuły ogólnego rozporządzenia o ochronie danych – klucz do wykładni przepisów nowego prawa unijnego*, w: M. Kawecki, T. Osiej (red.), *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych. Wybrane zagadnienia*, Warszawa 2017, s. 40–41.

i innych wspólnot religijnych. Uznał za zasadne więc uszanowanie ich odrębności i autonomii i dopuścił stosowanie odmiennych reguł ochrony danych osobowych, zapewniających realizację celów RODO (por. wyrok WSA w Warszawie z 16 października 2019 r. sygn. akt II SA/Wa 907/19).

W konsekwencji NSA trafnie uznał, że w terminie określonym w art. 91 ust. 1 RODO Konferencja Episkopatu Polski wydała *Dekret ogólny w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele katolickim*²¹. Tym dekretem, nie naruszając przy tym wcześniejszych regulacji prawnych, dostosowała stosowane w momencie wejścia w życie RODO, w Kościele katolickim na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, autonomiczne, szczegółowe zasady ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem ich danych, do jego przepisów. Konferencja Episkopatu Polski uchwaliła bowiem dekret w dniu 13 marca 2018 r. Jego promulgacja nastąpiła zaś po uzyskaniu *recognitio* Stolicy Apostolskiej w dniu 30 kwietnia 2018 r., poprzez zamieszczenie na oficjalnej stronie internetowej Konferencji Episkopatu Polski, co stanowiło pewne *novum*, ale dopuszczalne przez prawo kanoniczne. W tym samym dniu dekret wszedł też w życie. Na marginesie należy zauważyć, że NSA słusznie ustalił, że poza zakresem jego kognicji pozostaje podnoszona w skardze kasacyjnej ocena i sposób promulgacji dekretu, która jest wewnętrzną sprawą Kościoła katolickiego, wynikająca z przyznanego mu prawa do samoorganizacji i samorządności.

Przechodząc do oceny drugiego zagadnienia rozstrzygniętego przez NSA w głosowanym wyroku, należy odnieść się do przepisu art. 91 ust. 2 RODO, zgodnie z którym kościoły, związki lub wspólnoty wyznaniowe, które stosowały szczegółowe zasady ochrony danych osobowych w momencie wejścia w życie RODO, mogą ustanowić odrębny, niezależny organ nadzorczy, pod warunkiem, że spełnia on warunki określone w rozdziale VI RODO stosowane *mutatis mutandis*. Przepis ten nie rozstrzyga jednak, czy ma być powoływany jeden organ wspólny dla wszystkich kościołów, związków lub wspólnot wyznaniowych, czy też dla każdego z tych podmiotów dozwolone jest powołanie odrębnego organu. Wydaje się, że oba rozwiązania są dopuszczalne, przy czym z praktycznego punktu widzenia i uwzględniając specyfikę poszczególnych kościołów, związków lub wspólnot wyznaniowych optować należy za drugim rozwiązaniem. Należy też przyjąć, że zgodnie z analizowanym przepisem organ nadzorczy może być powoływany również przez państwo członkowskie. Jeżeli natomiast odrębny organ nadzorczy nie zostałby powołany, to nie wyklucza to stosowania przez dany kościół, związek lub wspólnotę wyznaniową autonomicznych, szczegółowych zasad ochrony danych osobowych. Przepis ten nie określa też relacji pomiędzy krajowym organem nadzorczym a odrębnym organem (organami) nadzorczym. Nie wydaje się jednak, aby odrębny organ nadzorczy był podległy krajowemu organowi. Ich jurysdykcja powinna być wykonywana niezależnie, ponieważ powołanie niezależnego organu nadzorczego przez kościół, związek lub wspólnotę wyznaniową powoduje wyłączenie w stosunku do tego kościoła,

---

²¹ <https://episkopat.pl/wp-content/uploads/2018/06/DekretOgolnyKEPWSprawieOchronyOsobFizycznychWZwiazkuZPrzetwarzaniemDanychOsobowychWKoscielKatolickim.pdf> (dostęp: 12.08.2022); „Akta Konferencji Episkopatu Polski” 2018, nr 30, s. 31–45.

związku lub wspólnoty wyznaniowej jurysdykcji krajowego organu nadzorczego²². Przetwarzanie danych w kościołach, związkach lub wspólnotach wyznaniowych, które nie stosują autonomicznych, szczegółowych zasad ochrony danych osobowych, bądź które nie powołały odrębnego organu nadzorczego podlega nadzorowi krajowego organu nadzorczego. Nadzorowi tego organu podlegają także te obszary przetwarzania danych przez kościoły, związki lub wspólnoty wyznaniowe, do których bezpośrednio stosuje się RODO.

Warunki, które powinny zostać spełnione przez odrębne organy nadzorcze kościołów, związków lub wspólnot wyznaniowych, to: niezależność, dochowanie ogólnych warunków dotyczących organów ochrony danych, zachowanie tajemnicy, wykonywanie zadań i realizowanie uprawnień określonych w RODO (odpowiednie kompetencje). Jak zwraca się uwagę w literaturze przedmiotu, „regulacja RODO nie pozwala oczekiwać, że ukształtowanie organu nadzorczego państwowego i kościelnego będą takie same. Różnice są możliwe także pomiędzy poszczególnymi organami odrębnymi”²³ – organami różnych kościołów, związków lub wspólnot wyznaniowych. Niemniej podobnie jak odpowiadające im organy krajowe, każdy odrębny organ ochrony danych powinien dysponować odpowiednimi „zasobami kadrowymi, technicznymi i finansowymi, pomieszczeniami i infrastrukturą niezbędnymi do skutecznego wypełniania swoich zadań i wykonywania swoich uprawnień” (art. 52 ust. 4 RODO). Odrębny organ nadzorczy powinien być „powoływany w drodze przejrzystej procedury” przez właściwe władze kościołów, związków lub wspólnot wyznaniowych (art. 53 ust. 1 RODO). Piastun albo członek takiego organu (organ może być bowiem jednoosobowy albo kolegialny) musi posiadać „kwalifikacje, doświadczenie i umiejętności – w szczególności w dziedzinie ochrony danych osobowych – potrzebne do wypełniania swoich obowiązków i wykonywania swoich uprawnień” (art. 53 ust. 2) i może zostać „odwołany ze stanowiska tylko w przypadku, gdy dopuścił się poważnego uchybienia lub przestał spełniać warunki niezbędne do pełnienia obowiązków” (art. 53 ust. 4). Zasady dotyczące ustanowienia organów ochrony danych oraz dotyczące kwalifikacji, warunków wyboru, czasu trwania kadencji i obowiązku zachowania tajemnicy przez piastunów albo członków tych organów muszą być określone w prawie wewnętrznym danego kościoła, związku lub wspólnoty wyznaniowej, które w związku z tym powinno w miarę możliwości odzwierciedlać zasady zawarte w odpowiednich przepisach prawnych państwa członkowskiego²⁴, *mutatis mutandis* (art. 54). Nie muszą mieć zatem podstawy wynikającej z prawa powszechnie obowiązującego, ale muszą odpowiadać wymogom rozdziału VI RODO. Wreszcie przepisy prawa wewnętrznego kościołów, związków lub wspólnot wyznaniowych mogą zawierać zastrzeżenia, że organy ochrony danych osobowych tych podmiotów nie będą właściwe do nadzorowania operacji przetwarzania danych przez sądy i trybunały kościołów, związków lub wspólnot wyznaniowych, działające w ramach przyznanych im uprawnień sądowniczych (art. 55 ust. 3 RODO).

---

²² P. Litwiński, *Komentarz do art. 91...*, op. cit., nb. 7; P. Fajgielski, *Komentarz do art. 91 RODO...*, op. cit., pkt 12–13; M. Sakowska-Baryła, *Komentarz do art. 91...*, op. cit., nb. 5.

²³ B. Łukańko, *Kościelne modele ochrony danych osobowych*, Warszawa 2019, s. 223.

²⁴ Należy pamiętać, że przepisy rozdziału VI RODO zawierają liczne unormowania pozostawiające państwu członkowskiemu swobodę regulacyjną, np. art. 51 ust. 1 i 3, art. 52 ust. 6, art. 53 ust. 3 i 4, art. 54 ust. 1 lit. b–f.

Zgodnie z art. 51 ust. 1 RODO każde państwo członkowskie zapewnia, by za monitorowanie stosowania RODO odpowiadał co najmniej jeden niezależny organ publiczny w celu ochrony podstawowych praw i wolności osób fizycznych w związku z przetwarzaniem oraz ułatwiania swobodnego przepływu danych osobowych w Unii. W Polsce organem właściwym w sprawie ochrony danych osobowych jest obecnie Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych (art. 34 ust. 1 Ustawy z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych²⁵). Należy również wskazać, że art. 51 ust. 4 RODO nakłada na państwa członkowskiej obowiązek notyfikacji Komisji Europejskiej o przepisach przyjętych na mocy rozdziału VI RODO (do dnia 25 maja 2018 r.), a następnie niezwłocznie o każdej kolejnej zmianie mającej na nie wpływ. Brak natomiast podstaw prawnych, by na kościoły, związki i wspólnoty wyznaniowe nałożyć obowiązek zawiadomienia krajowego organu nadzorczego o powołaniu odrębnych organów nadzorczych czy o treści regulacji wewnętrznych dotyczących przetwarzania i ochrony danych osobowych. Stąd zgłaszany w literaturze przedmiotu postulat, by taki obowiązek wprowadzić. Zdaniem Bernarda Łukańko konsekwencją takiej „swobody regulacyjnej państwa i związku wyznaniowego może być powstanie istotnych różnic pomiędzy unormowaniami organu państwowego i poszczególnych organów odrębnych (jeśli w państwie członkowskim powstanie ich więcej niż jeden)”²⁶. Co w pełni potwierdzają rozwiązania prawne przyjęte przez kościoły i inne związki wyznaniowe działające na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

Zgodnie z art. 35 dekretu KEP Kościelny Inspektor Ochrony Danych jest niezależnym organem monitorującym i zapewniającym przestrzeganie przepisów o ochronie danych osobowych w ramach i zgodnie z działaniem Kościoła katolickiego i jego struktur. Kościelny Inspektor Ochrony Danych w zakresie wykonywania swoich zadań nadzorczych nie podlega poleceniom innych podmiotów. Funkcja Kościelnego Inspektora Ochrony Danych jest urzędem w rozumieniu kan. 145 KPK. Osoba pełniąca funkcję KIOD ma obowiązek powstrzymać się od wszelkich zajęć i działań niedających się pogodzić z tą funkcją. Konferencja Episkopatu Polski ma obowiązek zapewnić warunki i środki niezbędne do skutecznego wypełniania zadań przez KIOD. Kościelny Inspektor Ochrony Danych jest wybierany przez Zebranie Plenarne KEP na czteroletnią kadencję. Ta sama osoba może być wybierana na kolejne kadencje (art. 36 ust. 1). Osoba pełniąca funkcję KIOD powinna posiadać odpowiednią wiedzę, doświadczenie i umiejętności w zakresie ochrony danych osobowych, niezbędne do prawidłowego wypełniania swoich zadań (art. 36 ust. 2). Kościelny Inspektor Ochrony Danych może zostać odwołany z pełnionej funkcji tylko w przypadku, gdy dopuścił się poważnego uchybienia swoich obowiązków albo przestał spełniać wymogi niezbędne do pełnienia urzędu (art. 36 ust. 3). Może on także złożyć pisemną rezygnację z pełnionego urzędu, która osiąga skutek z chwilą jej notyfikowania Przewodniczącemu Konferencji Episkopatu Polski (art. 36 ust. 4). Do zadań KIOD należą m.in.: monitorowanie i zapewnianie przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych w ramach i zgodnie z działaniem Kościoła katolickiego i jego struktur; upowszechnianie wiedzy o ochronie danych osobowych w Kościele;

²⁵ T.j. Dz.U. z 2019 r., poz. 1781.

²⁶ B. Łukańko, *Kościelne modele ochrony danych osobowych...*, op. cit., s. 224.

doradzanie administratorom danych i podmiotom przetwarzającym w Kościele w zakresie ochrony danych osobowych; udzielanie osobie, której dane dotyczą, informacji dotyczących uprawnień przysługujących jej w związku z przetwarzaniem jej danych osobowych; rozpatrywanie skarg dotyczących przestrzegania przepisów ustanowionych w Kościele w zakresie ochrony danych osobowych; współpraca z krajowym organem nadzorczym, w tym dzielenie się informacjami oraz świadczenie wzajemnej pomocy w celu zapewnienia przestrzegania przepisów o ochronie danych osobowych (art. 37 ust. 1 pkt 1–5 i 7). W celu realizacji zadań KIOD jest uprawniony do: żądania od podmiotów przetwarzających dane osobowe w Kościele udzielenia informacji związanych z przetwarzaniem i ochroną danych; przeprowadzenia kontroli działalności podmiotów przetwarzających dane osobowe w Kościele; nakazania przywrócenia stanu zgodnego z prawem w przypadku stwierdzenia nieprawidłowości przy przetwarzaniu danych; nakazania administratorowi poinformowania osoby, której dane dotyczą o naruszeniu ochrony danych; podjęcia innych środków, niezbędnych do zapewnienia skutecznej ochrony danych osobowych w Kościele (art. 38). Kościelny Inspektor Ochrony Danych sporządza roczne sprawozdanie ze swojej działalności, które jest przekazywane Konferencji Episkopatu Polski oraz publikowane w „Aktach Konferencji Episkopatu Polski” (art. 39). Dlatego też NSA słusznie stwierdza, że „prawem” w rozumieniu KPK, przypisanym do urzędu KIOD, jest brak jego podporządkowania w zakresie wykonywania zadań nadzorczych, poleceniom podmiotów zewnętrznych. „Tym samym Kościelny Inspektor Ochrony Danych ma zapewnione prawne regulacje gwarantujące mu niezależność, przy sprawowaniu swojej funkcji”.

Nie jest zatem tak, jak twierdzi skarżący w skardze kasacyjnej, że zgodnie z art. 91 ust. 2 RODO niezależnym organem nadzorczym może być uznany wyłącznie organ państwowy (publiczny), spełniający warunki określone w rozdziale VI RODO. Prawidłowe jest natomiast stanowisko NSA, który doszedł do przekonania, że:

Pozostawiona Kościołowi katolickiemu autonomia w sprawach organizacyjnych, w tym przetwarzania danych osobowych jego członka, daje mu również uprawnienie do powołania w ramach własnej struktury organu ochrony danych osobowych, w tym przypadku Kościelnego Inspektora Ochrony Danych (...). Organ nadzorczy może zatem być umiejscowiony w strukturze Kościoła, aczkolwiek musi mieć obowiązek składania sprawozdania oraz zapewnione odpowiednie wyposażenie organizacyjne i prawo do swobodnego doboru personalnego. W tym zakresie przepisy Kościoła katolickiego zawarte w ww. Dekrecie zawierają stosowne regulacje zawarte w art. 33, art. 39.

Biorąc pod uwagę omówione przepisy, zarówno państwowy organ nadzorczy, jak i sądy administracyjne słusznie przyjmują, że Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych nie jest kompetentny do przyjęcia i rozpatrzenia skargi dotyczącej przetwarzania danych osobowych w zakresie objętym kompetencjami Kościelnego Inspektora Ochrony Danych²⁷. Z tych też przyczyn niezasadne okazały się zarzuty podniesione w skardze kasacyjnej, dlatego NSA słusznie orzekł o jej oddaleniu.

²⁷ Tak: wyroki WSA w Warszawie: z dnia 9 września 2019 r., sygn. akt II SA/WA 865/19, Lex nr 2769411; z dnia 16 października 2019 r., sygn. akt II SA/Wa 907/19, Lex nr 3022683; z dnia 21 listopada 2019 r., sygn. akt II SA/Wa 1001/19, Lex nr 3047357; z dnia 30 stycznia 2020 r., sygn.

Argumentacja zawarta w uzasadnieniu wyroku NSA znajduje swe źródło w gwarantowanej przez przepisy Konstytucji RP (art. 25 ust. 3) zasadzie autonomii i niezależności kościołów i innych związków wyznaniowych. Potwierdza ją również motyw 165 Preambuły RODO, zgodnie z którym rozporządzenie o ochronie danych szanuje status przyznany kościołom oraz związkom lub wspólnotom wyznaniowym na mocy prawa konstytucyjnego obowiązującego w państwach członkowskich i nie narusza tego statusu – jak uznano w art. 17 TFUE. Należy podkreślić, że NSA w głosowanym wyroku wyraźnie uznał prawo Kościoła katolickiego, działającego na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, do skorzystania z uprawnienia określonego w art. 91 ust. 1 RODO i uchwalenia własnego aktu prawnego dotyczącego ochrony danych osobowych, będącego aktualizacją i uszczegółowieniem dotychczasowych unormowań. Tym samym potwierdzona została w judykaturze skuteczność, na gruncie art. 91 ust. 1 RODO, wydania przez KEP w terminie określonym w tym przepisie *Dekretu ogólnego w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele katolickim* jako formy dostosowania dotychczasowych zasad obowiązujących w wymienionym Kościele do wymogów RODO. Ponadto NSA dokonał analizy dekretu KEP i wskazał wyraźnie, że regulacja ta spełnia wymogi art. 91 ust. 1 RODO, a Kościelny Inspektor Ochrony Danych ma zapewnioną niezależność przy sprawowaniu swojej funkcji.

Wyrok nie rozstrzygnął jednak wszystkich wątpliwości, m.in. co do efektywności środków prawnych przysługujących osobom fizycznym w celu realizacji swoich praw. Problemem do rozstrzygnięcia pozostaje, czy przyznane kościołom, związkom lub wspólnotom wyznaniowym przez prawodawcę unijnego prawo do autonomicznego uregulowania ochrony danych osobowych obejmuje tylko kwestie materialno-prawne, czy również kwestie proceduralne. Na mocy przepisów RODO negatywne rozpatrzenie skargi przez krajowy organ nadzorczy podlega kontroli niezawisłego sądu i jednocześnie danej osobie przysługuje równoległy tryb sądowego dochodzenia realizacji swoich uprawnień. Zgodnie z dekretem KEP procedura odwoławcza obejmuje możliwość złożenia rekursu definiowanego jako prośba skierowana do autora danego aktu administracyjnego, w tym wypadku Kościelnego Inspektora Ochrony Danych, o jego odwołanie bądź poprawienie, a następnie rekursu hierarchicznego skierowanego do odpowiedniej dykasterii Kurii Rzymskiej, a nawet rekursu sądowo-administracyjnego wnoszonego do trybunału Drugiej Sekcji Sygnatury Apostolskiej. Otwartym pozostaje zatem pytanie o możliwość równoczesnego wystąpienia przez daną osobę do sądu państwowego celem realizacji swoich roszczeń, zwłaszcza w kontekście art. 82 ust. 6 w zw. z art. 79 ust. 2 RODO. I czy w takiej sytuacji sąd państwowy jest związany rozstrzygnięciem KIOD, czy też może je jedynie uwzględnić, czy być może nie ma ono żadnego znaczenia? Poza tym czy państwa członkowskie powinny przewidzieć skuteczny środek ochrony prawnej przed sądem państwowym w razie bezprawnego stosowania procedur lub niewykonywania uprawnień przez niezależny organ nadzorczy kościoła, związku

---

akt II SA/WA 1773/19, Lex nr 2976924; z dnia 5 marca 2021 r., sygn. akt II SA/Wa 1325/20, Lex nr 3176741; z dnia 14 maja 2021 r., sygn. akt I SA/Wa 2510/20, Lex nr 3209081; z dnia 8 grudnia 2021 r., sygn. akt II SA/Wa 3437/21, Lex nr 3349877.

lub wspólnoty wyznaniowej? Rodzi się też pytanie: czy podmioty działające w obrębie kościoła, związku lub wspólnoty wyznaniowej posiadającej szczegółowe zasady ochrony danych mogą zostać oskarżone o popełnienie przestępstw związanych z przetwarzaniem danych w ramach państwowego prawa karnego? Z jednej strony, skoro przepis art. 91 ust. 2 RODO wyraźnie przyznał kościołom, związkom lub wspólnotom wyznaniowym prawo do powołania odrębnego organu nadzorczego, to nie można na forum państwowym pomijać skutków działań tego organu. Z drugiej – gdyby akt prawa wewnętrznego danego kościoła, związku lub wspólnoty wyznaniowej nie zapewniał efektywnej ochrony w tym w zakresie realizacji roszczeń z art. 82 RODO, to trudno mówić o spełnieniu wymogów art. 91 ust. 1 RODO.

BIBLIOGRAFIA

- Baron J., Bączkiewicz F., Stawinoga W., *Prawo kanoniczne. Podręcznik dla duchowieństwa*, t. 2, Opole 1958.
- Czelny M., *Prawo do prywatności w ustawodawstwie Kościoła katolickiego*, w: T.J. Zieliński, M. Hucal (red.), *Prawo do prywatności w kościołach i innych związkach wyznaniowych*, Warszawa 2019, s. 373–400.
- Fajgielski P., *Komentarz do art. 91 RODO*, w: idem, *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Ustawa o ochronie danych osobowych. Komentarz*, Warszawa 2021, dostęp przez Lex.
- Filak A., *Nowe regulacje ochrony danych osobowych w Kościele Ewangelicko-Augsburskim w RP*, w: T.J. Zieliński, M. Hucal (red.), *Prawo do prywatności w kościołach i innych związkach wyznaniowych*, Warszawa 2019, s. 117–142.
- Gręźlikowski J., *Realizacja prawa do dobrego imienia i ochrony własnej intymności w Kościele (kan. 220 KPK) w świetle ustawy i instrukcji o ochronie danych osobowych*, „Teologia i Człowiek” 2012, s. 229–255.
- Hucal M., *Szczegółowe lub kompleksowe zasady ochrony danych osobowych stosowane przed wejściem w życie RODO na przykładzie Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP*, „Studia z Prawa Wyznaniowego” 2019, t. 22, s. 255–288.
- Hucal M., *Reforma ochrony danych osobowych w Kościołach mniejszościowych w Polsce: projekt regulacji wewnętrznych i wspólnego organu nadzoru*, w: T.J. Zieliński, M. Hucal (red.), *Prawo do prywatności w kościołach i innych związkach wyznaniowych*, Warszawa 2019, s. 53–55.
- Kacprzyk W., *Prawo do prywatności w prawie kanonicznym i w prawie polskim. Studium porównawcze*, Lublin 2008.
- Litwiński P., *Komentarz do art. 91*, w: P. Litwiński (red.), *Rozporządzenie UE w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i swobodnym przepływem takich danych. Komentarz*, Warszawa 2021, dostęp przez Legalis.
- Łukańko B., *Kościelne modele ochrony danych osobowych*, Warszawa 2019.
- Majer P., *Ochrona prywatności w kanonicznym porządku prawnym*, w: P. Majer (red.), *Ochrona danych osobowych i prawo do prywatności w Kościele*, Kraków 2002, s. 83–123.
- Morawska K., *Rola oraz status prawny motywów preambuły ogólnego rozporządzenia o ochronie danych – klucz do wykładni przepisów nowego prawa unijnego*, w: M. Kawecki, T. Osiej (red.), *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych. Wybrane zagadnienia*, Warszawa 2017, s. 40–41.
- Sakowska-Baryła M., *Komentarz do art. 91*, w: M. Sakowska-Baryła (red.), *Ogólne rozporządzenie o ochronie danych osobowych. Komentarz*, Warszawa 2018, dostęp przez Legalis.

- Skonieczny P., *Pojęcie dobrego imienia (bona fama) w Kodeksie prawa kanonicznego z 1983 r. Jana Pawła II na podstawie kan. 220*, „Prawo Kanoniczne” 2009, nr 1–2, s. 59–84.
- Walencik D., *Dekret ogólny Konferencji Episkopatu Polski w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych w Kościele katolickim*, w: T.J. Zieliński, M. Hucal (red.), *Prawo do prywatności w kościołach i innych związkach wyznaniowych*, Warszawa 2019, s. 15–48.
- Zawadzka N., *Komentarz do art. 91*, w: E. Bielak-Jomaa, D. Lubasz (red.), *RODO. Ogólne rozporządzenie o ochronie danych. Komentarz*, Warszawa 2018, dostęp przez Lex.

Cytuj jako:

Walencik D., *Glosa do wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z dnia 25 maja 2022 r., sygn. akt III OSK 2273/21*, „Ius Novum” 2023 (17) nr 1, s. 130–144. DOI: 10.26399/iusnovum.v17.1.2023.8/d.walencik

Cite as:

Walencik D. (2023) ‘Gloss on the ruling of the Supreme Administrative Court of 25 May 2022, case reference number III OSK 2273/21’, *Ius Novum* (Vol. 17) 1, 130–144. DOI: 10.26399/iusnovum.v17.1.2023.8/d.walencik